

СПЕЦІАЛЬНІ РЕЖИМИ ОПОДАТКУВАННЯ ЯК СТИМУЛЯТОРИ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ У СПЕЦІАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ЗОНАХ

УДК 336.221:005.591.6:332.122(477)

Субота В.О., студентка
1 року навчання за освітнім
ступенем «Магістр»,
фінансового факультету
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Спеціальні податкові режими є одним із найефективніших засобів стимулювання інноваційної діяльності підприємств. Застосування таких режимів направлене на активізацію інноваційних розробок та їх впровадження на практиці.

З точки зору ефективності впровадження спеціальних податкових режимів, то доцільно вказати на комплексність підходу, який не можливий без створення спеціальних зон інноваційного типу. Такі зони передбачають пільгові митні, валютно-фінансові, податкові та інші сприятливі умови для ведення економічної діяльності суб'єктів господарювання певної специфікації.

Спеціальні зони інноваційного типу характеризуються симбіозом наукової та виробничо-технічної діяльності. Такі зони створюються з метою мобілізації всіх доступних ресурсів для покращення соціально-економічного розвитку регіону та країни в цілому.

В них запроваджуються спеціальні податкові режими, які в подальшому виступають одним з головних пріоритетів для зацікавлення інвесторів та самих підприємців. Відповідно до ст. 11 Податкового кодексу України, спеціальний податковий режим трактується як система заходів, що визначає особливий порядок оподаткування окремих категорій господарюючих суб'єктів.

Спеціальний податковий режим може передбачати особливий порядок визначення елементів податку та збору, звільнення від сплати

окремих податків та зборів [1]. Виходячи з цього, бачимо, що в ПКУ визначено об'єкт та інструменти спеціального податкового режиму. З практичної точки зору спеціальний податковий режим дозволяє конкретизувати правовідносини, але у звуженій сфері, дане зауваження є одночасно як позитивним так і негативним аспектом даного поняття.

Для зон інноваційного типу спеціальний податковий режим може передбачати пільги стимулюючого характеру такі як:

знижені ставки податку на прибуток отриманий від інноваційної діяльності підприємств та організацій;

впровадження регресивних ставок оподаткування прибутку, отриманого від реалізації інноваційного проекту;

зменшення бази оподаткування на суму інноваційних витрат капітального характеру (інвестиційна знижка);

зменшення податкових зобов'язань з податку на прибуток (податковий кредит) [2].

Звернувшись до іноземного досвіду можна зробити висновок, що список можливих преференцій як загального так і податкового характеру набагато ширший. Він передбачає регламентовану діяльність з постачання та збуту виготовленої продукції, чітку політику ціноутворення, прозорий інвестиційний механізм, спрощені земельні відносини, діяльність банків і валютне регулювання, податкову політику та інші аспекти необхідні для ефективного функціонування та розвитку спеціальних економічних зон. Розглядаючи податкову систему, яка діє в таких зонах можна зазначити що там такі види податків як: прибутковий; податок на додану вартість ; податок на транспортні засоби; податок на операції з нерухомістю; акцизи та мита.

Для залучення іноземних інвестицій у Китаї застосовують таку систему стимулів як: зменшення митних зборів або їх скасування; відсутність імпорتنих квот; лібералізація або скасування валютного контролю; необмежена репатріація прибутку; зменшення обмежень на іноземну власність; усунення бюрократичних бар'єрів; розвинута інфраструктура; спрощення адміністративних правил з відносною

незалежністю місцевих планових органів; прямий доступ до планових структур провінційного і центрального рівнів; «податкові канікули».

Для резидентів у спеціальних економічних зонах застосовуються пільгова ставка податку на прибуток 25 %, як для резидентів так і не резидентів, і 5-річні «податкові канікули» з повним або частковим звільненням від сплати цього податку (перші два роки – податок не стягується, наступні три роки – 50 % чинної ставки). Також для підприємств діє податкова знижка до 100 % на виробничі матеріали, підвищені нормативи на амортизаційні відрахування; узгоджені обмеження доступу на китайський внутрішній ринок для їх товарів, вироблених у таких зонах та інші пільги соціального характеру [4].

Для України, за сучасного стану її економіки, приклад Китаю дає змогу зрозуміти необхідність радикальної зміни підходів до функціонування спеціальних економічних зон та оподаткуванню в них дає змогу використати їх для позитивних соціально-економічних змін.

Виходячи з вищевказаного можна підсумувати, що основними факторами, які впливають на роботу спеціальних зон є: політична стабільність; інвестиційні гарантії; якість інфраструктури; кваліфікація робочої сили; спрощення адміністративних структур.

Незважаючи на різноманітність застосування у світовій практиці податкових стимуляторів, що забезпечують активізацію та розвиток інноваційної діяльності, можна виділити дві характерні риси їх надання, що необхідно враховувати при створенні системи податкової підтримки інноваційної діяльності підприємств в Україні:

На думку вітчизняних експертів [5], світовий досвід функціонування спеціальних економічних зон демонструє, що їхня ефективність проявляється через 8–10 років після початку функціонування.

Водночас необхідно не стільки відновлювати старі правила їхньої діяльності, а скільки, з урахуванням вітчизняної специфіки та міжнародного досвіду, поширювати нові форми:

по-перше, існує потреба у проведенні науково-практичної роботи з розроблення пріоритетних інвестиційних програм, для реалізації яких доцільно обрати території, які мають для цього найсприятливішу

інфраструктуру та географічні й економічні фактори, що забезпечить прискорений розвиток та досягнення потрібних результатів;

по-друге, необхідно впровадити спеціальне правове поле, яке має формуватися з урахуванням унікальності кожної конкретної визначеної території, виходячи з наявної ресурсної бази та видів діяльності;

по-третє, з метою активізації суб'єктів підприємницької діяльності на зазначених територіях слід запровадити преференції терміном 5–10 років [7].

Дані правила при застосуванні у вітчизняній можуть ефективно вплинути на створення і розвиток спеціальних економічних зон, а спеціальні податкові режими будуть приваблювати іноземних інвесторів. Але це можливо лише за умови чіткого законодавчого регламентування та визначенні найдрібніших деталей у функціонуванні таких зон.

Для України такі нововведення в економіку зможуть про стимулювати підприємства різних напрямленостей інвестувати свої чи запозичені кошти в інноваційні розробки, за якими стоїть шлях до успіху не тільки підприємства, а й країни на міжнародній арені.

Література

1. Податковий кодекс України від 2.12.2010 р. № 2756-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

2. Марченко О. Напрями податкового стимулювання інноваційної діяльності підприємств / О. Марченко, В. Ткаченко // Економіст. - 2013. - № 1. - С. 13-17.

3. Информация о специальных экономических зонах Китая [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ved.gov.ru/exportcountries/cn/about_cn/laws_ved_cn/special_area_cn

4. Свободные экономические зоны. Мировая практика [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://woc-org.com/news-view-2574.html>.

5. Нові форми організації територій з особливим податковим режимом (СЕЗ і ТПР) : аналіт. зап. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dn.niss.gov.ua/articles/271>

6. Соколовська А. М. Податкова система держави : теорія і практика становлення / А. М. Соколовська. – К. : Знання-Пресс, 2004. – 454 с.

7. Григоренко Я. О. Спеціальні економічні зони: зарубіжний та вітчизняний досвід функціонування / Я. О. Григоренко // Наукові праці НДФІ. - 2014. - Вип. 1. - С. 49-57.

Науковий керівник,
к.е.н., викладач

Іваненко О.В.

Опубліковано в авторській редакції